

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

«Μόνο το σινεμά μου φέρνει πια δάκρυα»

Ο συγγραφέας μιλάει στο «Κ» με αφορμή «Τα οπωροφόρα της Αθήνας» - τη νέα ταινία του Ν. Παναγιωτόπουλου που βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του.

ΤΟΥ **ΑΘΩ ΔΗΜΟΥΛΑ** / ΠΟΡΤΡΕΤΟ: **ΚΑΝΑΡΗΣ ΤΣΙΓΓΑΝΟΣ**

Ο Σωτήρης Δημητρίου είχα καταφέρει να μεταφέρει στο σινεμά το βιβλίο του «Τα οπωροφόρα της Αθήνας», που γράφτηκε το 2005 και σιγά-σιγά καθιερώθηκε ως ένα από τα πιο σημαντικά της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας. «Τι ταινία θα κάνεις μ' αυτό το πράγμα;» του είπα. «Δεν έχει ούτε αρχή, ούτε μέση, ούτε τέλος. Τι να κινηματογραφήσεις; Τις ιδέες ή τις σκέψεις;» Ο σκηνοθέτης επέμεινε, η ταινία -από τις πιο ενδιαφέρουσες και συζητημένες εγχώριες παραγωγές της χρονιάς- πήρε σάρκα και οστά και από την επόμενη Πέμπτη 'ή αρχίζει τη διαδρομή της στις αίθουσες. Και ο συγγραφέας δεν κρύβει, πλέον, την ικανοποίησή του. «Το βιβλίο δεν είναι τυπικό εμπόρευμα», μου λέει. «Πριν κάποιος το αγοράσει, κάνει χιλιάδες σκέψεις. Είναι πολύπλοκη διαδικασία. Είναι πολύ τιμητικό να σε αγοράζει ένας αναγνώστης. Πόσω μάλλον όταν έρχεται ένας σκηνοθέτης και σου λέει ότι θέλει να αφιερώσει δύο χρόνια από τη ζωή του κινηματογραφώντας το».

Ο Νίκος Κουρής, ο Λευτέρης Βογιατζής, η Άλκιβια Καλοϊκίη και η Ελευθερία Γεροφυλάκα έχουν τους βασικούς ρόλους στην ταινία, η οποία αποτελεί μια μεγάλη βόλτα στην πόλη με χιούμορ, εστιάζοντας στα γοητευτικά και τα παράλογα που συναντά κανείς στο περιβάλλον της ζωής. «Ήμουν στα γυρίσματα. Οχι συμβουλευτικά. Για να δω πώς είναι. Δεν είχα ξαναπάει σε γυρίσματα. Μετά, όταν ολοκληρώθηκε, είδα την ταινία σε μια μικρή οθόνη τηλεόρασης. Παρακολουθώντας την, είχα ένα εσωτερικό χαμόγελο. Μου άρεσε. Είναι μια δροσερή και ευφρόσυνη ταινία. Το ευχαριστήθηκα και ελπίζω να πάει καλά και να αρέσει. Ούτε εγώ γράφω βιβλία για να αρθούν στους αναγνώστες ούτε ο Νίκος κάνει ταινίες για να αρέσουν στους θεατές. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μας ενδιαφέρει η γνώμη τους».

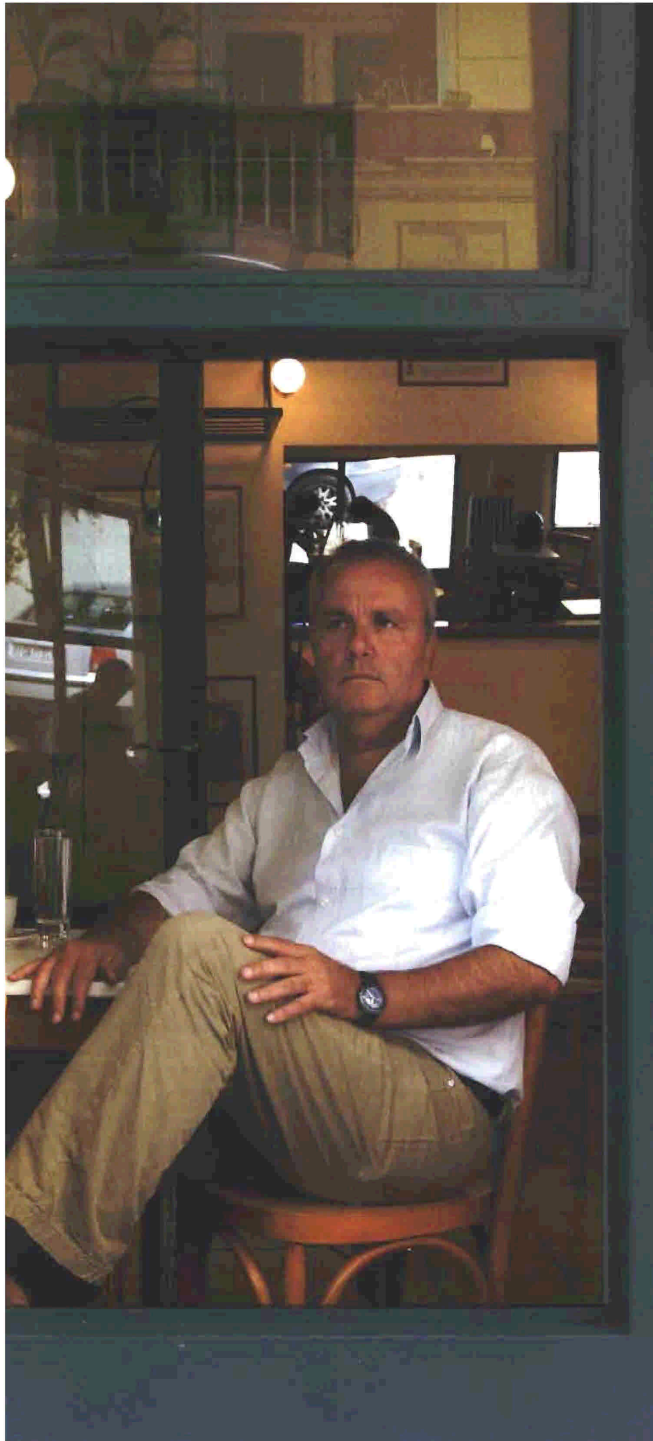
Οι λέξεις της Ηπείρου

Όποιος έχει έρθει σε επαφή με τα κείμενα του Σωτήρη Δημητρίου θα έχει προσέξει την ιδιαίτεροτητα της γλώσσας του. «Αγαπάω πολύ τις λέξεις», λέει ο ίδιος. «Πρωτογενώς. Έχουν όγκο, μυρωδιά, σχήμα, απτότητα». Η ικανότητά του να τις χειρίζεται παραπέμπει σε έναν άνθρωπο με βαθιές κι επιστημονικές φιλολογικές γνώσεις. Ωστόσο, ο Δημητρίου είναι «ερασιτέχνης» της φιλολογικής τέχνης. «Ήρθα στην Αθήνα στα 18 μου να σπουδάσω Οικονομικά. Δεν ολοκλήρωσα ποτέ τις σπουδές μου. Για την ακρίβεια, δεν ένιωσα ποτέ ότι τις άρχισα!» Η αγάπη του για τις λέξεις, λοιπόν, προέρχεται από κοντινούς του ανθρώπους στη Θεσπρωτία - τον τόπο που τον διαμόρφωσε. «Με επηρέασε πολύ η εκφορά του λόγου των χωριανών μου, της μητέρας μου, των θείων μου. Την έβρισκα άκρως καλλιτεχνική. Αισθητικότερη. Επειδή δεν πήγαν και δεν υπέστησαν τη διαμεσολάβηση του σχολείου. Ο λόγος τους έρρεε φυσικά. Η γλώσσα τότε ήταν ψυχαγωγικό μέσο. Ο λόγος τους ήταν προωδιακός. Χωρίς τηλεοράσεις και σινεμά, η ψυχαγωγία ήταν ο λόγος και το τρανούδι».

Στην Αθήνα έκανε διάφορες δουλειές, αλλά μέχρι τα 30, οπότε αποφάσισε να εκδώσει το πρώτο του βιβλίο, ήταν αναποφάσιστος όσον αφορά τη ζωή του. «Δεν είχα συμβατική πορεία έως τότε. Δεν είχα σπουδάσει, δεν ήξερα τι να κάνω, ήμουν άβουλος και αδρανής. Τώρα που το σκέφτομαι, οι δικοί μου πρέπει να είχαν προβληματιστεί πολύ μαζί μου. Ήμουν κάπως σαν μαύρο πρόβατο. Μέχρι που έστειλα ένα διήγημα σ' έναν πανελλήνιο διαγωνισμό που έκαναν τα Νέα και πήρα το πρώτο βραβείο. Από μαύρο πρόβατο έγινα ολόασπρο! Εν μια νυκτί. Και όμως, ήμουν ακριβώς ο ίδιος! Είναι κατάρτα στην κοινωνία μας αυτό. Πρέπει κάτι να κάνεις. Αλλιώς χάθηκες».

Εκτοτε κάνει αυτό: γράφει βιβλία. Βιβλία με την ίδια ιδιαίτερη γραφή, βιβλία που «τιμούν τον πλούτο της φτώχειας» (Γ. Μπουκάλας, «Καθη-

«Πιο παλιά ήμουν συστηματικός αναγνώστης. Όσο περνάνε τα χρόνια, η ενέργειά μου λιγοστεύει. Έχω ελαττώσει το διάβασμα κι έχω αυξήσει τη θάλασσα.»

μερινή», 1998) και χαρακτηρίζονται από την πάντα γοητευτική συγγραφική του λιτότητα. «Αυτή, είναι μάλλον προϊόν του χαρακτήρα. Οχι τόσο του δικού μου, του ηπειρωτικού. Οι Ηπειρώτες είναι φειδωλοί, λακωνικοί. Η ηπειρωτική δημόδης τέχνη είναι και αυτή λιπή. Αλλά κι εγώ προσωπικά αγαπώ τα λιτά αναγνώσματα».

Εν τω μεταξύ, έχει καταφέρει να ανήκει στην πολύ μικρή ομάδα ανθρώπων που ζουν από τη λογοτεχνία. «Δεν είναι εύκολο, γιατί το βιβλίο δεν είναι αποδοτικό προϊόν. Το σταθερό κοινό που αγοράζει βιβλία είναι 4 - 5 χιλιάδες, όχι παραπάνω. Εγώ απλώς είμαι ολιγαρκής. Μένω μόνος μου, δεν έχω πολλά έξοδα».

Ο ίδιος διαβάζει: «Πιο παλιά ήμουν συστηματικός αναγνώστης. Όσο περνάνε τα χρόνια, η ενέργειά μου λιγοστεύει. Έχω ελαττώσει το διάβασμα κι έχω αυξήσει τη θάλασσα. Ελπίζω να γείρει όλο και περισσότερο αυτό προς τη θάλασσα. Αν και κατά καιρούς με πιάνει αναγνωστική βουλιμία. Η αγαπημένη μου τέχνη πλέον είναι "ο σινεμάς". Μόνο αυτό μου δημιουργεί ακόμα δάκρυα την ίδια στιγμή που στο θέατρο...» -κάνει μια μικρή παύση και γελώντας εξομολογείται: «...πιάνω τον εαυτό μου να κοιτάει κρυφά το ρολόι! Δεν ξέρω τι φταίει!».

Εκτός λοιπόν από το να πηγαίνει σινεμά, περπατάει πολύ στην Αθήνα, του αρέσει να διασταυρώνεται με περαστικούς στο δρόμο, ταξιδεύει συνέχεια στην Ηπειρο και συνεχώς στο μυαλό του υπάρχει μια ιστορία που θέλει να γράψει, αλλά λόγω «λογοτεχνικής τεμπελιάς», όπως λέει, καμιά φορά το αμελεί. «Αλλά έχω βρει άλλο: ότι, αν μια ιδέα την κρατήσω για καιρό, όταν τελικά τη γράψω, θα έχω κρατήσει μόνο την ουσία της. Ο χρόνος πικνώνει. Δουλεύω πάρα πολύ λίγο. Μόνο όταν είναι να γράψω ένα βιβλίο. Κυρίως για να απαλλαγώ. Δεν είναι για πολύ καιρό καλή συντροφιά οι ιδέες που δεν έχουν γραφτεί. Βέβαια, αν θεωρήσουμε ότι η νοερή δουλειά είναι μ' έναν τρόπο απτή δουλειά, τότε δουλεύω σχεδόν αδιάλειπτα». ■